

Nr 2.

Av herr **Wahlmark m. fl.**, om beredande av statsbidrag till avlöning åt lärare i manlig slöjd vid statsunderstödda sinnesslöskolor.

Vid 1945 års riksdag beslöts löneroglering för föreståndare samt lärare i kunskapsämnen och kvinnlig slöjd vid statsunderstödda skolor och med dem samorganiserade arbetshem för bildbara sinnesslöa m. fl. Lärare i manlig slöjd inbegreps icke i lönerogleringen. På den punkten anslöt sig riksdagen till den ståndpunkt, som intagits av vederbörande sakkunniga.

Emellertid hade under ärendets förberedande behandling från flera håll riktats erinringar mot sakkunnigförslaget i denna del. *Medicinalstyrelsen* framhöll, att man borde överväga, huruvida inte de lärartjänster, som helt äro avsedda för undervisning i manlig slöjd, borde medtagas vid lönerogleringen. *Styrelsen för Svenska landstingsförbundet* ansåg det motiverat, att, därest undervisningen i manlig slöjd handhades av lärare med slöjdlärarkompetens, staten bestrede timlön till dessa enligt gängse grunder. Liknande uttalande gjordes av vissa landstings förvaltningsutskott. *Styrelsen för Allmänna sinnesslövårdsföreningen* förklarade: »Även om de personer, som handha undervisningen i manlig slöjd vid sinnesslöskolorna, för närvarande i regel även ha annan verksamhet vid de anstalter, där de äro anställda, borde de enligt styrelsens mening kunna erhålla ställning och lön för det antal veckotimmar, under vilka de utföra en slöjdlärares tjänstgöring.» *Svenska sinnesslöskolornas lärarförbund* betonade det önskvärda i att även avlönings- och tjänsteförhållanden för läraren i manlig slöjd blivit föremål för utredning. *Slöjd- och yrkesläraarnas riksförbund* hemställde, att det föreslagna avlöningsreglementet måtte göras tillämpligt även på lärare i manlig slöjd. Slutligen uttalade stadsfullmäktige i Stockholm, att avlöningsreglementet borde utvidgas till att omfatta alla timlärare i ämnen, som i vederbörlig ordning godkänts i undervisningsplanen.

Den kungl. propositionen i frågan gick på de sakkunnigas linje, men enligt departementschefen borde den omständigheten, att lärarna i manlig slöjd för det dåvarande lämnades utanför lönerogleringen, inte utesluta att frågan om deras avlöningsförhållanden upptoges, om skäl därtill skulle visa sig föreligga, sedan den beslutade utökningen av sinnesslöundervisningen genomförts. Denna ståndpunkt blev även riksdagens.

Det torde emellertid komma att dröja en avsevärd tid, innan nämnda utökning av sinnesslöundervisningen blivit helt genomförd. Starka skäl tala för att redan dessförinnan, ja snarast möjligt, en ändring av statsbidragsbestämmelserna i det hänseende, varom nu är fråga, kommer till stånd. Behovet av statsbidrag till läraravlöning för undervisningen i manlig slöjd har aktualiserats genom den av skolöverstyrelsen under år 1946 fastställda provisoriska undervisningsplanen för sinnesslöskolorna. Denna plan har gett åt undervisningen i slöjd för gossar och flickor en synnerligen stark ställning. Detta framgår av såväl tim- och kursplanerna som anvisningarna.

För den egentliga skolavdelningens grundkurs, mellankurs och övre kurs har antalet slöjdtimmar per vecka fastställts till 10, vilket är betydligt mera än i normalskolan. Och för samma avdelnings fortsättningskurs rekommenderar planen inte mindre än 18—22 slöjdtimmar per vecka.

Beträffande särskilt den manliga slöjden och de arbeten denna bör avses följande direktiv: »Gossarna böra företrädesvis övas i träslöjd, vilken bör omfatta tillverkning av barkarbeten, leksaker, undervisningsmateriel och nyttosaker. — Andra slöjdarter, som kunna förekomma, äro borstbinderi, mattflätning, skomakeri, korgmakeri och metallslöjd.»

Om slöjdundervisningens betydelse heter det i en anvisning: »Slöjdundervisningen har i sinnesslöskolan en fundamental betydelse för lärjungens hela utveckling och för hans möjlighet att i framtiden reda sig i det praktiska livet. — Slöjdundervisningens stora betydelse som etiskt fostrande (renlighet, noggrannhet, uthållighet, hjälpsamhet, arbetsglädje) eller som intellektuellt utvecklande i olika riktningar bör städse uppmärksammas. *Slöjdundervisningen utgör i nämnda avseende en av sinnesslöskolornas värdefullaste tillgångar* (kursiveringen av undertecknade).

Mot bakgrunden av dessa uttalanden i den fastställda undervisningsplanen ter det sig högst anmärkningsvärt, att den manliga slöjden är det enda av sinnesslöskolans obligatoriska ämnen, som saknar statligt stöd i form av bidrag till lärarlönen.

Skulle den 1945 beslutade löneregleringen efter förnyad omprövning inte anses böra, under nuvarande övergångstid, utvidgas till att generellt omfatta även lärarna i manlig slöjd, bör åtminstone en sådan reform utan onödigt dröjsmål komma till stånd, som enligt det föregående förordats av exempelvis styrelsen för Svenska landstingsförbundet och styrelsen för Allmänna sinnesslövförbundet, d. v. s. en reform, som innebär statsbidrag till timlärararvode åt lärarna i manlig slöjd.

Självfallet bör statsbidrag utgå endast för kompetenta slöjdlärares avlöning. Beträffande innehavare av reglerade slöjdlärartjänster torde den av skolöverstyrelsen godkända regleringen innebära tillräcklig garanti för kompetensen. I fråga om annan vid sinnesslöskola anställd lärare i manlig slöjd

torde som villkor för statsbidrag böra uppställas kompetensförklaring antingen av skolöverstyrelsen eller av inspektören för slöjdundervisningen. Med stöd av det anförda tillåta vi oss föreslå,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till sådan ändring av gällande bestämmelser rörande statsbidrag till avlöning av lärare vid statsunderstödda sinesslöskolor, att bidrag må kunna erhållas jämväl till lön eller arvode åt lärare i manlig slöjd.

Stockholm den 13 januari 1947.

C. P. Wahlmark.

Einar Eriksson.

Ingrid Osvald.
